

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МЕДИКО-ПРИРОДНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

Кафедра «МЕДСЕСТРИНСТВО»

Затверджую

Заступник ректора
з навчальної роботи

Світлана ГІЛНА

2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Клінічне медсестринство у внутрішній медицині

Ступінь вищої освіти «магістр»

Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність: 223 «Медсестринство»

Освітня програма «Медсестринство»

Миколаїв 2023

Робоча програма навчальної дисципліни «Клінічне медсестринство у внутрішній медицині» для здобувачів ступеня вищої освіти «магістр».

За спеціальністю 223 «Медсестринство»

Розробник: Башмакова Н.В. - професор

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри медсестринства

Протокол № 2 від 26.09.2023р.

Завідувач кафедри медсестринства Габрель Р.Т.

Робочу програму погоджено Вченою радою університету

Протокол № 3 від 28.09.2023р.

Голова Вченої ради Михайло ВОЛКОВ

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»	Цикл професійної підготовки	
Мова викладання – Українська мова	Спеціальність: 223 «Медсестринство»	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин - 90		2-й	
		Семестр	
		3-й	
Тижневих годин для форм навчання: ОФН – 3 год.	Другий магістерський рівень	Лекції	
		12 год.	
		Семінарські, практичні	
		24год.	
		Лабораторні	
		- год.	
Самостійна робота			
54 год.			
Вид контролю:залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для очної форми навчання –90 год.: 36 год. – аудиторні заняття, 54год. – самостійна робота (47 % до 53 %).

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: сприяти отриманню знань медсестринської тактики у внутрішній медицині у процесі лікування пацієнтів з симптомами та синдромами різних захворювань внутрішніх органів та забезпечити професійно-практичну підготовку здобувачів ступеня вищої освіти «магістр» за спеціальністю 223 «Медсестринство».

Завдання: навчити здобувачів:

- контролювати лікувально-охоронний та санітарно-протиепідемічний режим у структурних підрозділах лікувально-профілактичних закладів (ЛПЗ);
- знати основні причини, механізм розвитку захворювань;
- основні симптоми та синдроми різних захворювань внутрішніх органів;
- знати варіанти перебігу захворювань та диференціальну діагностику;
- виявляти основні клінічні прояви ускладнень, що виникають при захворюваннях і тактику надання допомоги;
- знати значення додаткових (лабораторних, інструментальних тощо) методів обстеження;
- знати сучасні принципи та методи лікування відповідно до протоколів;
- проводити профілактику захворювань;
- вміти проводити клінічне обстеження пацієнта (опитування, огляд, пальпацію, перкусію, аускультацию);
- зіставляти клінічні прояви з результатами додаткових методів обстеження та виставляти попередній діагноз;
- надавати екстрену допомогу при невідкладних станах;
- асистувати лікареві під час виконання складних інструментальних обстежень та лікувальних процедур (при проведенні плевральної,

абдомінальної, стернальної пункцій; при проведенні ендоскопічних, радіоізотопних, функціональних методів обстеження тощо);

- навчати молодших спеціалістів (сестер медичних) складним навичкам догляду за пацієнтами та реалізації плану медсестринських втручань;
- дотримуватися правил етики та деонтології у спілкуванні з пацієнтами.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач оволодіває такими здатностями:

I. Загальні:

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу інформації.
- Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел.
- Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- Здатність використовувати інформаційні та комунікативні технології.
- Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконаних робіт.
- Здатність до міжособистісної взаємодії.
- Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.
- Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми, генерувати ідеї.
- Здатність діяти на основі етичних міркувань.
- Здатність до адаптації та дії в новій ситуації

II. Фахові:

- Здатність використовувати у професійній діяльності знання нормативно-правових, законодавчих актів України та наказів МОЗ України, матеріалів ВООЗ.
- Здатність застосовувати професійні та правові стандарти в медсестринській практиці.
- Здатність інтерпретувати теоретичні знання при вивченні дисциплін гуманітарної та соціально-економічної профілю, дисциплін природничо-наукового циклу в практичній діяльності.
- Здатність використовувати теоретичні знання та практичні уміння в результаті вивчення дисциплін циклу професійної та практичної підготовки для виконання сестринських втручань відповідно до клінічних протоколів та стандартів сестринської діяльності.
- Здатність усвідомлювати етичні елементи філософії сестринської справи, дотримуватись принципів медсестринської етики та деонтології, викладених у клятві Флоренс Найтінгейл та Етичному кодексі Міжнародної ради медичних сестер.
- Здатність усвідомлювати важливість самоосвіти та самовиховання в житті та діяльності медичної сестри, безперервності процесів навчання та професійного удосконалення.

- Здатність дотримуватись мистецтва спілкування в медсестринстві та комунікативного зв'язку з пацієнтами.
- Здатність орієнтуватись у визначенні основних потреб людини згідно з рекомендаціями Європейського регіонального бюро ВООЗ для медичних сестер Європи.
- Здатність організовувати етапи сестринського процесу.
- Здатність застосовувати практичні знання та вміння для розв'язання завдань, пов'язаних з етапами сестринського процесу.
- Здатність оцінювати стан пацієнта з метою встановлення медсестринського діагнозу, планування сестринських втручань, їх реалізацію і корекцію.
- Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності до вимог санітарно-протиепідемічного режиму та виконання заходів щодо профілактики внутрішньолікарняної інфекції.
- Здатність виконувати залежні сестринські втручання в надзвичайних ситуаціях у мирний та воєнний час.
- Здатність виконувати незалежні, залежні та взаємозалежні сестринські втручання при наданні медичної допомоги за принципом сімейної та паліативно-хоспісної допомоги тяжкохворим.
- Здатність проводити санітарно-просвітницьку роботу серед населення з метою профілактики захворювань та поліпшення здоров'я.
- Здатність проводити сестринську педагогіку з тяжкохворими та їх родичами з метою навчання їх самодогляду та профілактики потенційних проблем.
- Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності до вимог охорони праці, техніки безпеки та протипожежної безпеки.
- Здатність забезпечувати належне зберігання та використання наркотичних та сильнодіючих лікарських засобів медичного призначення в умовах лікувально-профілактичних закладів.
- Здатність організовувати систему адміністративного діловодства та документування в умовах лікувально-профілактичних закладів згідно з нормативно-правовими актами України.
- Здатність проводити адаптаційні заходи для профілактики професійного синдрому вигорання медичних сестер.
- Здатність оцінювати принципи здорового способу життя і дотримуватись основ санології в практичній діяльності.

У результаті вивчення курсу здобувач оволодіває такими компетентностями:

загальні компетентності:

ЗК 03. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 04. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. Мати спеціалізовані концептуальні знання, набуті у процесі навчання. Вміти

розв'язувати складні задачі і проблеми, які виникають у професійній діяльності. Зрозуміле і недвозначне донесення власних висновків, знань та пояснень, що їх обґрунтовують, до фахівців та нефахівців. Відповідати за прийняття рішень у складних умовах.

ЗК 05. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. Мати глибокі знання із структури професійної діяльності. Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує постійного оновлення та інтеграції знань. Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію у професійній діяльності. Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.

ЗК 06. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. Мати досконалі знання державної мови. Вміти застосовувати знання державної мови, як усно так і письмово. Використовувати при фаховому та діловому спілкуванні та при підготовці документів державну мову. Нести відповідальність за вільне володіння державною мовою, за розвиток професійних знань.

ЗК 10. Здатність приймати обґрунтовані рішення. Знати тактики та стратегії спілкування, закони та способи комунікативної поведінки. Вміти приймати обґрунтоване рішення, обирати способи та стратегії спілкування для забезпечення ефективної командної роботи. Використовувати стратегії спілкування та навички міжособистісної взаємодії. Нести відповідальність за вибір та тактику (способу) комунікації.

ЗК 11. Здатність працювати в команді. Знати тактики та стратегії спілкування, закони та способи комунікативної поведінки. Вміти обирати способи та стратегії спілкування для забезпечення ефективної командної роботи. Використовувати стратегії спілкування. Нести відповідальність за вибір та тактику (способу) комунікації.

ЗК 12. Навички міжособистісної взаємодії. Знати закони та способи міжособистісної взаємодії. Вміти обирати способи та стратегії спілкування для міжособистісної взаємодії. Використовувати навички міжособистісної взаємодії. Нести відповідальність за вибір та тактику (способу) комунікації.

ЗК 13. Здатність діяти та знати основи етики та деонтології. Вміти застосовувати етичні навички.

спеціальні (фахові) компетентності:

СК 02. Здатність розпізнавати й інтерпретувати ознаки здоров'я і його змін, хвороби чи інвалідності (оцінка/діагноз), обмежень можливості повноцінної життєдіяльності і визначати проблеми пацієнтів при різних захворюваннях та станах. Мати спеціальні знання про людину, її органи та системи, знати методики та стандартні схеми опитування та фізикального обстеження пацієнта. Вміти провести бесіду з пацієнтом (у т.ч з дитиною), на підставі алгоритмів та стандартів, використовуючи стандартні методики провести фізикальне обстеження пацієнта. Вміти обстежити психомоторний та фізичний розвиток дитини Вміти оцінити стан здоров'я людини (у т.ч. дитини). Ефективно формувати комунікаційну стратегію при спілкуванні з пацієнтом. Вносити інформацію про стан здоров'я людини, дитини або внутрішньоутробний розвиток плоду до відповідної медичної документації. Нести відповідальність за якісний збір інформації на підставі співбесіди, опитування, огляду, пальпації, перкусії, аускультації органів та систем та за своєчасне оцінювання стану здоров'я людини, психомоторного та фізичного розвитку дитини, внутрішньоутробного розвитку плоду та за прийняття відповідних дій.

СК 03. Задоволення потреб пацієнта/клієнта протягом різних періодів усього життя (включаючи процес вмирання) шляхом планування, допомоги і виконання медсестринських втручань, оцінки та корекції індивідуальних планів догляду, створених у співпраці з пацієнтом/клієнтом, особами, що доглядають, членами сім'ї та іншими медичними і соціальними працівниками. Мати спеціальні знання про потреби пацієнта/клієнта у різні періоди життя (включаючи процес вмирання). Вміти планувати та надавати медсестринську допомогу пацієнтам/клієнтам у різні періоди життя (включаючи процес вмирання). Вміти виконувати мед сестринські втручання, враховуючи особливості різних періодів життя. Вміти оцінювати та коректувати індивідуальні плани догляду за пацієнтом/клієнтом в різні вікові періоди. Вміти співпрацювати з особами, що доглядають за пацієнтом/клієнтом, членами сім'ї та іншими медичними і соціальними працівниками в процесі вмирання пацієнта. Здатність комунікувати з різними людьми, дотичними до догляду та опіки над пацієнтами/клієнтами; створювати сприятливий мікроклімат при здійсненні мед сестринських втручань. Нести відповідальність за своєчасність та правильність виконання самостійних медсестринських втручань.

СК 04 Застосовування медсестринських навичок (вмінь), медичних засобів, втручань та дій для забезпечення пацієнтові/клієнтові гідного ставлення,

приватності/інтимності/, конфіденційності, захисту. Мати спеціальні знання про гідне ставлення до пацієнта/клієнта, вимоги щодо забезпечення приватності/інтимності/, конфіденційності, захисту його прав, фізичних, психологічних та духовних потреб на засадах транскультурального медсестринства, толерантної та неосудної поведінки. Вміти забезпечувати пацієнту/клієнту при виконанні медсестринських втручань та дій приватність/інтимність/, конфіденційність, захист його прав. Вміти задовольняти фізичні, психологічні та духовні потреби пацієнта/клієнта на засадах транскультурального медсестринства. Підтримувати конфіденційність, захист прав пацієнта/клієнта при задоволенні його потреб, при цьому звертаючи увагу оточення на дотримання цих вимог. Самостійне і відповідальне виконання доручених медсестринських втручань з дотриманням конфіденційності та прав пацієнта/клієнта, його прав, фізичних, психологічних та духовних потреб на засадах транскультурального медсестринства, толерантної та неосудної поведінки медсестринства, толерантної та неосудної поведінки.

СК 05. Здатність ефективно застосовувати сукупність медсестринських навичок (вмінь), медичних засобів, втручань та дій для забезпечення догляду на основі холістичного (цілісного) підходу, враховуючи задоволення потреб пацієнта у комфорті, харчуванні, особистій гігієні та здатності особи задовольняти свої щоденні потреби. Мати спеціальних знання про людину, її органи та системи; алгоритми та стандартні схеми призначення харчування при лікуванні захворювань. Вміти визначати, на підставі попереднього та клінічного діагнозу, характер харчування при лікуванні захворювань; забезпечувати руховий режим та особисту гігієну. Формувати та донести до пацієнта, фахівців висновки щодо харчування при лікуванні захворювання; залучати оточення пацієнта до задоволення гігієнічних та фізіологічних потреб. Нести відповідальність за обґрунтованість визначення харчування при лікуванні захворювання, за своєчасність та акуратність виконання гігієнічних і фізіологічних процедур.

СК 06. застосовувати сукупність медсестринських навичок (вмінь), медичних засобів, втручань та дій при оцінці функціонального стану пацієнтів/клієнтів, підготовці їх до діагностичних досліджень та зборі біологічного матеріалу для лабораторних досліджень. Мати спеціальні знання про людину, її органи та системи, стандартні методики проведення лабораторних та інструментальних досліджень. Вміти аналізувати результати лабораторних та інструментальних досліджень та на їх підставі оцінити інформацію щодо діагнозу хворого. Формувати та донести до пацієнта та фахівців висновки

щодо необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень. Нести відповідальність щодо оцінювання результатів лабораторних та інструментальних досліджень.

СК 07. Збереження власного здоров'я фахівця при здійсненні догляду, виконанні маніпуляцій та процедур, при переміщенні і транспортуванні пацієнта/клієнта. Мати спеціальні знання про правила асептики, антисептики та інфекційної безпеки, при здійсненні догляду, виконанні маніпуляцій та процедур, при переміщенні та транспортуванні пацієнта/клієнта. Вміти дотримуватись правил асептики, антисептики та інфекційної безпеки при здійсненні догляду за пацієнтом, виконанні маніпуляцій та процедур, при різних видах переміщення та транспортування пацієнта/клієнта. Здатність комунікативно залучати оточення пацієнта/клієнта, медичних працівників для вирішення завдань інфекційної безпеки, здійснення його переміщення та транспортування. Нести персональну відповідальність за дотримання інфекційної безпеки в закладі охорони здоров'я, домашніх умовах, за безпечне переміщення та транспортування пацієнта/клієнта

СК 08. Профілактична діяльність медичної сестри, направлена на збереження і зміцнення здоров'я. Мати спеціальні знання про стандарти якості надання медичної допомоги медичними сестрами, методи профілактики різних захворювань, об'єм і методи інформування. Вміти проводити профілактичні заходи, спрямовані на збереження і зміцнення здоров'я пацієнта та профілактику захворювань. Вміти інформувати пацієнта про ці захворювання. Залучення до даного виду діяльності компетентних фахівців профілактичної медицини, забезпечення навчання пацієнта. Вміти самостійно виконувати плани попередження захворювань та відповідати за їх якість та своєчасність захворювань й інформування та навчання пацієнта та членів його родини навчання пацієнта та членів його родини при різних захворюваннях. Ефективно навчати пацієнта і членів його родини (оточення) принципам здорового способу життя та профілактики різних захворювань. оточення методам запобігання поширення хвороб, заходам реабілітації.

СК 09. Здатність здійснювати організацію, впровадження та контроль медсестринського процесу в паліативній та хоспісній допомозі. Здатність здійснювати організацію, впровадження та контроль медсестринського процесу в паліативній та хоспісній допомозі.

СК 12. Визначення групової належності лікарських засобів, особливостей їх фармакокінетики та фармакодинаміки Знати: - систему базових знань з фармакології та медичної рецептури; - систему базових знань з клінічної

фармакології; - чинники, що спричиняють виникнення змін метаболізму внаслідок дії фармакологічних засобів, збільшенню ризику розвитку побічних явищ; - фармакокінетичні та фармакодинамічні параметри медикаментів та їх комбінацій; - особливості взаємодії лікарських засобів, корекцію небажаної дії ліків

Вміти: - розбиратись в питаннях сумісності фармакологічних препаратів; - визначати можливі прояви побічної дії та симптоми передозування медикаментів, методи їх попередження і лікування; - враховувати особливості фармакокінетики та фармакодинаміки медикаментів при компромісній функції різних органів та систем. Уміння застосовувати клінічні протоколи при реалізації плану діагностики та лікування, враховуючи рекомендації лікуючого лікаря та погоджуючи свої дії з пацієнтом. Автономно та відповідально застосовувати знання фармакодинаміки та фармакокінетики при виконанні призначень лікаря.

СК 13. Здатність виявляти зв'язок клінічних проявів захворювань з результатами додаткових методів дослідження. Знати: клінічні прояви захворювань; - дані додаткових методів досліджень при різній патології. Вміти: - використовувати основні методи медсестринського обстеження пацієнтів різного профілю; - інтерпретувати результати додаткових методів дослідження; - обґрунтовувати призначення етіотропної, патогенетичної та симптоматичної терапії. Дотримання етичних принципів та деонтологічних норм у спілкуванні з пацієнтами та їх оточенням з метою отримання згоди для проведення досліджень та виконання призначень лікаря

Здатність самостійно робити виважені висновки та обґрунтовані судження відповідно до результатів дослідження пацієнта.

СК 14. Здатність організовувати та надавати невідкладну допомогу при різних гострих станах. Знати: - організацію медичної допомоги та особливості роботи медичної сестри у відділеннях інтенсивної терапії та реанімаційному відділенні. Вміти: - організовувати медичну допомогу у відділеннях інтенсивної терапії та реанімаційному відділенні. Володіти навичками психотерапії, спілкуванні з пацієнтами та їх оточенням. Швидко орієнтуватися в ситуації, диференційовано підходити до етапності надання медичної допомоги при гострих станах надання невідкладної допомоги при різних видах гострих та термінальних станів. надавати невідкладну допомогу при гострих та термінальних станах; - виконувати реанімаційні заходи; - застосовувати сучасні інфузійні розчини відповідно до нормативно-директивних документів МОЗ України; Здатність організовувати та надавати невідкладну допомогу в надзвичайних ситуаціях у мирний та воєнний час.

СК 15. Здатність організовувати та надавати невідкладну допомогу в надзвичайних ситуаціях у мирний та воєнний час. Знати: - етапи та зміст тактичної медицини; - обсяги та послідовність надання військово-медичної допомоги. Вміти: - проводити медичне сортування поранених та потерпілих; - транспортувати пацієнтів при термінальних станах, пораненнях, травмах та ушкодженнях з місць катастроф та бойових дій; - надавати невідкладну допомогу потерпілому в залежності від суті ушкодження. Володіти навичками психотерапії в спілкуванні з Пораненими та покаліченими. Відповідальність за правильність сортування та надання оптимальної медичної допомоги.

програмними результатами навчання, які визначені освітньо-професійною програмою «Медсестринство» другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 223 Медсестринство та яких повинні досягти здобувачі вищої освіти після завершення вивчення дисципліни «Клінічне медсестринство в акушерстві і гінекології», є:

ПРН 1. Проводити медсестринське суб'єктивне й об'єктивне обстеження різних органів, систем пацієнта та оцінювати отримані дані в умовах закладів охорони здоров'я, вдома, шляхом спілкування з пацієнтами різних вікових груп, їх родичами, хворою дитиною чи її батьками; вміти збирати скарги, анамнез захворювання та життя, алергологічний та епідеміологічний анамнез, оцінювати анамнестичні дані.

ПРН 2. Проводити медсестринську діагностику, виявляти та оцінювати проблеми пацієнта в умовах закладів охорони здоров'я, непередбачуваних обставин та вміти: виявляти дійсні проблеми пацієнта; оцінювати їх першочерговість, установлювати медсестринський діагноз.

ПРН 3. Планувати медсестринські втручання в умовах закладів охорони здоров'я, вдома, непередбачуваних обставин та вміти складати план медсестринських втручань для вирішення дійсних та супутніх проблем пацієнтів різного віку; здійснювати взаємозалежні медсестринські функції.

ПРН 7. Брати участь у забезпеченні спостереження за здоровим та перехворілим населенням, його реабілітації, ДО в умовах закладів охорони здоров'я, вдома, громаді та користуючись чинними наказами МОЗУ вміти: вести ДО населення; робити розрахунок та аналіз статистичних показників ефективності диспансеризації; проводити роз'яснювальну роботу серед пацієнтів різних диспансерних груп; вести облік груп здоров'я; розраховувати та оцінювати окремі показники комплексної дії мікроклімату

на організм людини; визначати етапи медико-соціальної реабілітації пацієнта, завдання до кожного етапу; складати комплекс реабілітаційних заходів залежно від профілю, перебігу, періоду захворювання; проводити перепис дитячого населення.

ПРН 8. Виконувати медичні маніпуляції з метою забезпечення санітарнопротиепідемічного режиму, стабілізації функціонального стану організму, особистої гігієни, харчування пацієнта.

ПРН 9. Демонструвати вміння ефективної професійної комунікації в усній, письмовій формах українською та іноземною мовами для реалізації академічної мобільності, ефективного обміну професійною інформацією.

ПРН 10. Застосовувати широкий спектр клінічних умінь й сучасних інноваційних діагностичних та лікувальних технологій з метою безпечного пацієнтоцентрованого догляду відповідно до клінічних протоколів та правових стандартів медсестринства.

ПРН 11. Інтерпретувати та враховувати у клінічній практиці особливості клінічної фармакокінетики, фармакодинаміки, побічної дії та взаємодії основних груп лікарських засобів.

ПРН 12. Виписувати, зберігати та використовувати основні параметри фармакокінетики фармакологічних засобів з метою їх раціонального призначення.

ПРН 13. Правильно організовувати зберігання та транспортування фармацевтичних товарів; прогнозувати можливі зміни їх хімічної структури та фізико-хімічних властивостей під впливом факторів зовнішнього середовища в процесі транспортування, зберігання та експлуатації.

ПРН 14. Вміти підготувати пацієнта, здійснити забір і скерування біологічного матеріалу на лабораторне та інструментальне дослідження.

ПРН 15. Використовувати прості і доступні під час масових обстежень і спостережень методи, апаратуру біохімічного аналізу; володіти найбільш поширеними методиками біохімічного обстеження організму людини.

ПРН 18. Надавати екстрену долікарську медичну допомогу на підставі діагнозу гострого невідкладного стану, а також в надзвичайних ситуаціях у мирний та воєнний час.

ПРН 20. Своєчасно та належно вести медсестринську документацію відповідно до чинного законодавства, використовуючи необхідні комп'ютерні технології, здійснювати моніторинг та аналіз документації

3. Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Вступ. Організація роботи загальних та спеціалізованих терапевтичних стаціонарів. Медсестринська тактика у процесі лікування пацієнтів із патологією серцево-судинної системи.

Тема 1. Медсестринська тактика у процесі лікування пацієнтів із патологією серцево-судинної системи. Основні особливості роботи медичної сестри кардіологічного відділення; основні причини, симптоми та синдроми захворювань серцево-судинної системи; клінічне обстеження (опитування, огляд, пальпацію, перкусію, аускультацию) пацієнтів; обґрунтування попереднього діагнозу; проведення диференціальної діагностики; оцінювання отриманих результатів обстеження; невідкладна допомога при виникненні критичних станів; планування профілактичних та лікувальних заходів при конкретних захворюваннях; дотримання правил техніки безпеки, охорони праці під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, кисневими балонами; процедури обстеження, виконання маніпуляцій, забору біологічного матеріалу для дослідження.

Тема 2. Основна симптоматологія захворювань серцево-судинної системи. Атеросклероз. Артеріальна гіпертензія. Скарги пацієнтуів при патології серцево-судинної системи, зміни об'єктивних даних обстеження при захворюваннях серця та судин. Атеросклероз. Визначення, фактори ризику, форми атеросклерозу, сучасні методи лікування, профілактика. Артеріальна гіпертензія. Етіологія, патогенез. Симптоматична гіпертензія. Клінічні прояви, стадії, діагностичні критерії, принципи лікування відповідно до протоколів, ускладнення, профілактика. Роль магістра-медсестри в реабілітації пацієнтів.

Тема 3. Ішемічна хвороба серця. Стенокардія, інфаркт міокарда. Визначення ішемічної хвороби серця, етіологія, патогенез. Стенокардія: визначення, класифікація, клінічні прояви, діагностичні критерії, диференціальна діагностика, принципи лікування під час нападу та в позанападному періоді. Інфаркт міокарда: класифікація, клінічні прояви, ЕКГ-критерії діагностики, лабораторні та ферментативні критерії. Диференціальна діагностика. Перша допомога, лікування неускладненого

інфаркту міокарда відповідно до протоколів. Ускладнення: кардіогенний шок, серцева астма, набряк легень, тромбоемболії, аритмії, аневризма шлуночків, синдром Дреслера. Атипові форми інфаркту міокарда, диференціальна діагностика. Профілактика.

Тема 4. Порушення серцевого ритму. Симптомокомплекс гострої та хронічної серцевої недостатності. Порушення серцевого ритму. Причини. Поняття про синусову тахікардію, брадикардію, екстрасистолію, миготливу аритмію, порушення провідності серця. Клінічні прояви, методи діагностики, лікування, профілактика. Гостра серцева недостатність: поняття, причини, класифікація, клінічні симптоми, діагностичні критерії, методи лікування, невідкладна допомога. Хронічна недостатність кровообігу. Роль Київської школи терапевтів у розробленні класифікації серцевої недостатності. Причини, клінічні прояви, принципи лікування, особливості догляду за пацієнтами, профілактика.

Кредит II. Медсестринська тактика у процесі лікування пацієнтів з патологією дихальної системи та системи травлення.

Тема 5.. Медсестринська тактика у процесі лікування пацієнтів із патологією дихальної системи. Основні принципи організації та методи лікувально-профілактичної допомоги пацієнтам пульмонологічного відділення; основні причини, розвиток, симптоми та синдроми захворювань органів дихання; клінічне обстеження (опитування, огляд, пальпацію, перкусію, аускультацию) пацієнтів з патологією дихання; основні принципи лікування та профілактики захворювань дихальної системи; дотримання принципів медичної етики та деонтології; невідкладна допомога в разі нападу бронхіальної астми, легеневої кровотечі; проведення диспансерного спостереження, реабілітаційні заходи, профілактика при конкретних захворюваннях органів дихання; дотримання правил техніки безпеки, охорони праці під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, кисневими балонами; обстеження, виконання маніпуляцій, забору біологічного матеріалу на дослідження.

Тема 6. Симптомокомплекс захворювань системи органів дихання. Бронхіальна астма. Пневмонія. Історія розвитку вчення про внутрішню медицину, її місце серед інших клінічних дисциплін. Основні історичні етапи розвитку внутрішньої медицини в Україні. Внесок академіків М.П.Кончаловського, Г.Ф. Образцова, М.Д. Стражеска, М.М. Губергрица, Ф.Г. Яновського, В.Х. Василенка, Л.Т. Малої в розвиток вітчизняної внутрішньої медицини. Основи законодавства України з питань охорони

здоров'я населення, формування здорового способу життя, боротьба зі шкідливими звичками.

Організація роботи медсестри відділень терапевтичного профілю як помічника лікаря.

Основні суб'єктивні ознаки захворювань органів дихання та об'єктивні прояви, що характеризують захворювання дихальної системи. Лабораторні та інструментальні методи обстеження при захворюваннях органів дихання, їх значення в діагностиці конкретних захворювань дихальної системи.

Властивості ендобронхіального епітелію. Фізіологічний дренаж бронхів. Вплив дефіциту альфа-антитрипсину на розвиток захворювань бронхів та бронхіальної астми. Етіологія, патогенез бронхіальної астми, роль алергенів у виникненні захворювання. Класифікація, клінічні прояви, діагностичні критерії, сучасні погляди на лікування під час нападу і в позанападному періоді. Астматичний статус, невідкладна допомога, роль бакалавра — медичної сестри.

Визначення захворювання. Сучасна класифікація пневмоній. Етіологія, паталогоморфологічні зміни, клінічні симптоми, особливості перебігу позалікарняних пневмоній, можливі ускладнення. Основні діагностичні критерії, принципи лікування, особливості антибактеріальної терапії, профілактика.

Медсестринська тактика у процесі лікування пацієнтів із захворюваннями органів системи травлення. Особливості роботи медичної сестри-магістра гастроентерологічного відділення; основні причини, симптоми та синдроми захворювань травної системи; клінічне обстеження пацієнтів (опитування, огляд, пальпацію, перкусію, аускультацию); обґрунтування попереднього діагнозу; проведення диференціальної діагностики; оцінка результатів обстежень; невідкладна допомога при виникненні критичних станів; планування лікувальних та профілактичних заходів при конкретних захворюваннях системи травлення; дотримання правил техніки безпеки, охорони праці під час роботи з електроприладами, апаратами, що працюють під тиском, кисневими балонами та під час обстеження, виконання маніпуляцій, забору біологічного матеріалу для дослідження.

Тема 7. Основна симптоматологія захворювань органів системи травлення. Виразкова хвороба шлунку та дванадцятипалої кишки. Основні суб'єктивні та об'єктивні (огляд, пальпація, перкусія, аускультация)

симптоми захворювань системи травлення. Етіологія, фактори агресії та захисту в патогенезі виразкової хвороби. Клінічні симптоми та синдроми, діагностичні критерії, диференціальна діагностика, основні методи лікування з урахуванням патогенезу захворювання відповідно до протоколів. Ускладнення виразкової хвороби: кровотеча, перфорація, пенітрація, малігнізація, пілоростеноз. Їхні клінічні прояви, диференціальна діагностика, невідкладна терапія. Диспансеризація пацієнтів з виразковою хворобою, профілактика. **Хронічний гепатит. Цироз печінки.** Етіологія, патогенез, класифікація хронічних гепатитів, основні симптоми та синдроми, діагностичні критерії, ускладнення, принципи лікування, профілактика. Цироз печінки. Поняття, етіологія, сучасна класифікація, клінічні синдроми, стадії, перебіг. Діагностика, диференціальна діагностика, ускладнення, принципи лікування, профілактика.

Кредит III. Медсестринська тактика у процесі лікування пацієнтів із патологією сечової, кровотворної та ендокринної систем

Тема 8. Медсестринська тактика у процесі лікування пацієнтів із захворюваннями органів сечової системи. Основні особливості роботи медсестри-магістра нефрологічного відділення; основні причини виникнення, основні симптоми та синдроми захворювань органів сечової системи; проведення клінічного обстеження пацієнтів (опитування, огляд, пальпацію, перкусію, аускультацию).

Основна симптоматологія захворювань органів сечової системи. Гломерулонефрит, пієлонефрит, ниркова недостатність. Основні симптоми при патології сечової системи. Методи діагностики. гломерулонефрит гострий і хронічний. Етіологія, патогенез, роль β -гемолітичного стрептококу групи А, клінічні прояви, перебіг захворювань. Діагностика, принципи лікування, профілактика, диспансеризація пацієнтів.

Пієлонефрит гострий і хронічний. Етіологія, патогенез, клінічні прояви, діагностичні критерії, принципи лікування, профілактика.

Ниркова недостатність. Класифікація, клінічні та параклінічні симптоми, стадії. Діагностичні можливості ренографії, сканування, комп'ютерної томографії. Принципи лікування. Види діалізу. Трансплантація нирки.

9. Медсестринська тактика у процесі лікування пацієнтів із захворюваннями органів кровотворення. Особливості роботи магістра-

медсестри гематологічного відділення; сучасний погляд на кровотворення, основні симптоми та синдроми при захворюваннях крові.

Симптомокомплекс захворювань органів кровотворення. Анемії. Лейкемії. Сучасний погляд на кровотворення. Анемії. Поняття, класифікація. Постгеморагічна (гостра та хронічна), залізодефіцитна, мегалобластна, гіпо- і апластична, гемолітична (вроджена, набута) анемія. Етіологія, клінічні прояви, діагностика, диференціальна діагностика, принципи лікування, профілактика. Гемобластози. Визначення, актуальність проблеми. Сучасні погляди на етіологію. Мієлоїдні та лімфоїдні пухлини. Методи діагностики. Основні принципи лікування відповідно до протоколів, реабілітація, профілактика.

Тема 10. Медсестринська тактика у процесі лікування пацієнтів із захворюваннями ендокринної системи. Особливості роботи медсестри-магістра ендокринологічного відділення; основні причини, клінічні симптоми і синдроми захворювань ендокринної системи; проведення клінічного обстеження пацієнтів (опитування, огляд, пальпацію, перкусію, аускульту) із захворюваннями ендокринної системи; методи діагностики захворювань ендокринної системи. Тиреотоксикоз, мікседема, ендемічне воло – особливості протікання. Епідеміологія. Основні причини виникнення. Дифузне тиреотоксичне воло. Ендемічне воло. Мікседема. Методи активного виявлення, клінічні прояви, принципи лікування, реабілітація, профілактика. **Цукровий діабет:** визначення, основні причини, чинники ризику, класифікація. Основні клінічні симптоми та синдроми. Гострі (гіпо- та гіперглікемічна кома) та хронічні (мікро- та макроангіопатії) ускладнення. Методи діагностики та принципи лікування відповідно до протоколу. Профілактика, диспансеризація.

4. Структура навчальної дисципліни

Денна форма навчання						
Назва	усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с.р
1	2	3	4	5	6	7
Кредит I. Вступ. Організація роботи загальних та спеціалізованих терапевтичних стаціонарів. Медсестринська тактика у процесі						

лікування пацієнтів із патологією серцево-судинної системи						
1. Медсестринська тактика у процесі лікування пацієнтів із патологією серцево-судинної системи.						
Тема 1. Основна симптоматологія захворювань серцево-судинної системи. Атеросклероз. Артеріальна гіпертензія	8	2	4			2
Тема 2. Ішемічна хвороба серця. Стенокардія, інфаркт міокарда	8		2			6
Тема 3. Порушення серцевого ритму. Симптомокомплекс гострої та хронічної серцевої недостатності	6		4			2
Тема 4. Симптомокомплекс захворювань органів кровотворення. Анемії. Лейкемії	8	2	2			4
<i>Разом</i>	30	4	12			14
Кредит II. Медсестринська тактика у процесі лікування пацієнтів у патологію дихальної системи та системи травлення.						
Тема 5. Симптомокомплекс захворювань системи органів дихання. Бронхіальна астма. Пневмонія	10	2	2			6
Тема 6. Основна симптоматологія захворювань органів системи травлення. Виразкова хвороба шлунку та дванадцятипалої кишки	10	2	2			6
Тема 7. Хронічний гепатит. Цироз печінки	10	2	4			4
<i>Разом</i>	30	6	8			16
Кредит III. Медсестринська тактика у процесі лікування пацієнтів із патологією сечової, кровотворної систем пацієнтів із патологією ендокринної систем						
Тема 8. Основна симптоматологія захворювань органів сечової системи. Гломерулонефрит, пієлонефрит, ниркова	10	2	2			6

недостатність					
<i>Тема 9.</i> Основна симптоматологія захворювань ендокринної системи. Тиреотоксикоз, мікседема, ендемічне воло.	10		4		6
<i>Тема 10</i> Принципи діагностики та лікування хворих на цукровий діабет, Принципи діагностики і лікування хворих з іншими захворюваннями ендокринних залоз.	10	2	2		6
<i>Разом :</i>	30	4	8		18
Усього годин	90	12	24		54

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Кредит I.</i> Вступ. Організація роботи загальних та спеціалізованих терапевтичних стаціонарів. Медсестринська тактика у процесі лікування пацієнтів із патологією серцево-судинної системи		
1	Організація та особливості роботи медсестри в терапевтичному відділенні. Дифузні захворювання сполучної тканини (ревматизм, ревматоїдний артрит).	2
2	Серцево-судинна патологія. ІХС. Стенокардія. Інфаркт міокарда. Аритмії. Атеросклероз. Гіпертонічна хвороба,. Невідкладна медична допомога. Принципи лікування. Медсестринський догляд.	2
3	Порушення серцевого ритму. Симптомокомплекс гострої та хронічної серцевої недостатності	2
<i>Кредит II.</i> Медсестринська тактика у процесі лікування пацієнтів з патологією дихальної системи та системи травлення.		
4	Хронічні бронхіти. Пневмонії. Бронхіальна астма. Невідкладна медична допомога. Принципи лікування.	2

5	Виразкова хвороба, гастрити, ускладнення. Гепатити, холецистити, ЖКХ. Діагностика, принципи лікування. Цироз печінки. Діагностика, принципи лікування. Медсестринський догляд.	2
6	Хронічний гепатит. Цироз печінки	2
Кредит III. Медсестринська тактика у процесі лікування пацієнтів із патологією сечової, кровотворної систем		
7	Хронічний гломерулонефрит. Діагностика, принципи лікування. Медсестринський догляд. Гострий та хронічний пієлонефрит.	2
8	Анемії. Гематологічні захворювання. Діагностика, принципи лікування. Медсестринський догляд. ХНН. Діагностика, принципи лікування. Медсестринський догляд.	2
Медсестринська тактика у процесі лікування пацієнтів із патологією ендокринної систем		
9	Гіпотиреоз. Гіпертиреоз. Дифузний токсичний зоб. Діагностика, принципи лікування. Медсестринський догляд.	2
10	Цукровий діабет. Діагностика принципи лікування. Медсестринський догляд.	2
11	Принципи діагностики і лікування хворих з іншими захворюваннями ендокринних залоз	4
	Разом	24

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит I. Вступ. Організація роботи загальних та спеціалізованих терапевтичних стаціонарів. Медсестринська тактика у процесі лікування пацієнтів із патологією серцево-судинної системи		
Ведення пацієнтів із патологією серцево-судинної системи.		
1	Організація та особливості роботи медсестри в терапевтичному відділенні. Дифузні захворювання сполучної тканини (ревматизм,	6

	ревматоїдний артрит).	
2	Серцево-судинна патологія. ІХС. Стенокардія. Інфаркт міокарда. Аритмії. Атеросклероз. Гіпертонічна хвороба,. Невідкладна медична допомога. Принципи лікування. Медсестринський догляд.	4
3	Порушення серцевого ритму. Симптомокомплекс гострої та хронічної серцевої недостатності	4
Кредит II. Медсестринська тактика у процесі лікування пацієнтів у патологією дихальної системи та системи травлення.		
4	Хронічні бронхіти. Пневмонії. Бронхіальна астма. Невідкладна медична допомога. Принципи лікування.	6
5	Виразкова хвороба, гастрити, ускладнення. Гепатити, холецистити, ЖКХ. Діагностика, принципи лікування. Цироз печінки. Діагностика, принципи лікування. Медсестринський догляд.	6
6	Хронічний гепатит. Цироз печінки	4
Кредит III. Медсестринська тактика у процесі лікування пацієнтів із патологією сечової, кровотворної систем		
7	Хронічний гломерулонефрит. Діагностика, принципи лікування. Медсестринський догляд. Гострий та хронічний пієлонефрит. Анемії.	4
8	Гематологічні захворювання. Діагностика, принципи лікування. Медсестринський догляд. ХНН . Діагностика, принципи лікування. Медсестринський догляд.	6
Медсестринська тактика у процесі лікування пацієнтів із патологією ендокринної систем		
9	Гіпотиреоз. Гіпертиреоз. Дифузний токсичний зоб. Діагностика, принципи лікування. Медсестринський догляд.	4
10	Цукровий діабет. Діагностика принципи лікування. Медсестринський догляд.	6
11	Принципи діагностики і лікування хворих з іншими захворюваннями ендокринних залоз	4

Разом	54
-------	----

7. Методи навчання

При організації навчального процесу з даної дисципліни використовуються методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- в аспекті передачі і сприйняття навчальної інформації: словесні (розповідь, лекція, бесіда); наочні (ілюстрація, демонстрація); практичні (досліди, вправи, реферати).

- в аспекті логічності, мислення: пояснювально-ілюстративні; репродуктивні; проблемного викладу; індуктивні та дедуктивні; частково-пошукові; дослідницькі.

- в аспекті управління навчанням: навчальна робота під керівництвом викладача; самостійна робота.

8. Методи контролю

Контрольні заходи, які проводяться в університеті визначають відповідність рівня набутих здобувачами знань, умінь та навичок вимогам нормативних документів щодо вищої освіти і забезпечують своєчасне коригування навчального процесу. Протягом семестру проводиться поточний контроль. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки здобувачів за визначеною темою (навчальним елементом). Основна мета поточного контролю – забезпечення зворотного зв'язку між викладачами та здобувачами, управління навчальною мотивацією здобувачів. Інформація, одержана при поточному контролі, використовується як викладачем – для коригування методів і засобів навчання, – так і здобувачами – для планування самостійної роботи. Поточний контроль проводиться у формі усного опитування, письмового експрес-контролю, виступів здобувачів при обговоренні теоретичних питань, а також у формі тестування. Система оцінювання сформованих компетентностей здобувачів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи.

Поточне оцінювання знань здобувачів здійснюється на семінарських, практичних заняттях під час усного опитування, розгляду ситуацій, виконання практичних завдань та ін. за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;

- ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни; ознайомлення з рекомендованою літературою, чинною нормативною базою, а також статтями у періодичних виданнях, в яких висвітлені питання, що розглядаються;

- вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді практичних ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків у процесі виконання завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

- логіка, структура, стиль викладання матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки;

- правильність виконання практичних завдань.

Самостійна робота здобувачів з дисципліни повинна забезпечити:

- системність знань та засобів навчання;

- володіння розумовими процесами;

- мобільність і критичність мислення;

- володіння засобами обробки інформації;

- здібність до творчої праці.

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи здобувачів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних і лабораторних заняттях.

Одним із головних аспектів організації самостійної роботи є розробка форм і методів організації контролю за самостійною роботою здобувачів.

Навчальний матеріал дисципліни, передбачений робочим навчальним планом для засвоєння здобувачами в процесі самостійної роботи, виноситься на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні аудиторних навчальних занять.

Підсумковий контроль забезпечує оцінку результатів навчання здобувачів певного освітньо-кваліфікаційного рівня на проміжних або заключному етапах їх навчання. Він включає семестровий контроль – залік.

9. Розподіл балів, які отримують здобувачі

Розподіл балів, які отримують здобувачі під час аудиторних занять та самостійної роботи впродовж семестру, наведений в таблиці 1.

Під час іспиту застосовується наступна шкала оцінювання:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	

60-63	Е		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Перелік питань для заліку.

1. Історія розвитку вчення про внутрішні хвороби. Внесок українських вчених у розвиток вітчизняної внутрішньої медицини.
2. Основні принципи охорони здоров'я людини в Україні.
3. Основні клінічні прояви захворювань легенів, методи діагностики.
4. Бронхіт гострий та хронічний. Причини, основні ознаки, діагностичні критерії, принципи лікування відповідно до протоколів, профілактика.
5. Бронхіальна астма. Етіологія, патогенез, клінічні прояви, обстеження, критерії діагностики, принципи лікування відповідно до протоколів.
6. Астматичний статус, клінічне обстеження, діагностика, стадії, принципи лікування відповідно до протоколів.
7. Гострі пневмонії. Визначення. Бронхопневмонія, етіологія, основні клінічні прояви, обстеження, принципи лікування відповідно до протоколів, профілактика.
8. Плевропневмонія. Етіологія, патоморфологічні зміни, клінічне обстеження, перебіг, можливі ускладнення, діагностика, принципи лікування відповідно до протоколів, профілактика.
9. Плеврит. Визначення. Ескудативний плеврит, клінічні прояви, обстеження, діагностичні критерії, значення плевральної пункції в діагностиці та лікуванні. Принципи лікування відповідно до протоколів, профілактика.
10. Плеврит сухий. Клінічне обстеження, діагностичні критерії, принципи лікування відповідно до протоколів, профілактика.

11. Бронхоектатична хвороба. Етіологія, клінічні прояви залежно від періоду, клінічне обстеження, діагностика, принципи лікування відповідно до протоколів, профілактика.
12. Абсцес легень. Визначення, причини, клінічні прояви залежно від періоду, обстеження, діагностика, принципи лікування відповідно до протоколів, профілактика.
13. Гангрена легень. Визначення, причини, клінічні прояви, обстеження, діагностика, принципи лікування відповідно до протоколів, профілактика.
14. Туберкульоз легень. Етіологія, класифікація, клінічне обстеження, діагностика, ускладнення, принципи лікування відповідно до протоколів, специфічна та неспецифічна профілактика, Постанова Уряду щодо боротьби та запобіганню туберкульозу.
15. Рак легень. Причини, клінічне обстеження, принципи лікування відповідно до протоколів, профілактика.
16. Емфізема, пневмосклероз. Поняття, причини, патоморфологічні зміни в легенях, клінічні прояви, обстеження, лікування відповідно до протоколів, профілактика.
17. Хронічні неспецифічні захворювання легень. Причини, клінічні прояви, обстеження, діагностика, принципи лікування відповідно до протоколів, профілактика.
18. Дихальна недостатність. Причини, клінічні прояви, обстеження, принципи лікування відповідно до протоколів, профілактика.
19. Гострі алергійні хвороби. Поняття про алергози та алергійні реакції негайного типу. Клінічні прояви анафілактичного шоку, набряку Квінке, кропив'янки, обстеження. Невідкладна допомога, профілактика.
20. Методи діагностики захворювань серцево-судинної системи та опорно-рухового апарату.
21. Ревматична хвороба. Етіологія, патогенез, клінічні прояви, обстеження, діагностичні критерії, лікування відповідно до протоколів. Роль українських вчених у вивченні ревматизму. Первинна та вторинна профілактика ревматичної хвороби.

22. Ревматоїдний артрит. Форми ревматоїдного артриту. Етіологія, патогенез, клінічне обстеження, методи діагностики, основні принципи лікування відповідно до протоколів, профілактика.
23. Системний червоний вовчак. Етіологія, патогенез, клінічне обстеження, методи діагностики, основні принципи лікування відповідно до протоколів, профілактика.
24. Склеродермія. Етіологія, патогенез, клінічне обстеження, діагностичні критерії, лікування відповідно до протоколів, прогноз.
25. Деформуючий остеоартроз. Причини, клінічні прояви, обстеження, діагностичні критерії, лікування відповідно до протоколів, прогноз.
26. Набуті вади серця. Визначення, причини. Клінічні прояви недостатності мітральних клапанів. Діагностичні критерії, принципи лікування відповідно до протоколів.
27. Мітральний стеноз. Клінічне обстеження, діагностичні критерії, принципи лікування відповідно до протоколів.
28. Недостатність клапанів аорти. Клінічні прояви, обстеження, діагностичні критерії, принципи лікування відповідно до протоколів.
29. Аортальний стеноз. Клінічне обстеження, діагностичні критерії, принципи лікування відповідно до протоколів.
30. Аортальні вади серця. Основні клінічні прояви, діагностичні критерії, принципи лікування відповідно до протоколів.
31. Артеріальна гіпертензія. Етіологія, патогенез, клінічні прояви, діагностичні критерії, лікування відповідно до протоколів.
32. Гіпертонічні кризи, клінічні прояви, невідкладна допомога. Ускладнення гіпертонічної хвороби.
33. Вторинна (симптоматична) гіпертензія. Основні причини, діагностичні критерії, лікування відповідно до протоколів.
34. Атеросклероз. Визначення, фактори ризику, форми атеросклерозу, лікування відповідно до протоколів. Немедикаментозні методи лікування атеросклерозу. Профілактика.
35. Ішемічна хвороба серця. Стенокардія, визначення, форми, функціональні класи стенокардії, клінічні прояви, діагностичні критерії, принципи

лікування відповідно до протоколів, надання невідкладної допомоги при нападі. Профілактика.

36. Інфаркт міокарду. Клінічні прояви, обстеження, діагностика, перша допомога, лікування неускладненого інфаркту міокарда відповідно до протоколів.
37. Атипові форми інфаркту міокарда: церебральна, астматична, гастралгічна, безбольова. Клінічні прояви, диференціальна діагностика. Лікування відповідно до протоколів. Ранні та пізні ускладнення інфаркту міокарда. Допомога при них.
38. Гостра серцева недостатність. Серцева астма, набряк легень, причини, клінічні прояви, невідкладна допомога.
39. Гостра судинна недостатність. Непритомність, колапс, шок. Причини, патогенез, клінічні прояви, невідкладна допомога.
40. Хронічна недостатність кровообігу. Роль Київської школи терапевтів у розробленні класифікації серцевої недостатності. Причини, клінічні прояви, принципи лікування відповідно до протоколів.
41. Порушення серцевого ритму. Синусова тахікардія, брадикардія, екстрасистолія, миготлива аритмія. Диференціальна діагностика.
42. Діагностика захворювань органів травлення. Гострий і хронічний гастрит. Причини, клінічні прояви, лікування відповідно до протоколів.
43. Виразкова хвороба шлунку та дванадцятипалої кишки. Етіологія, патогенез, клінічні синдроми, діагностичні критерії, диференціальна діагностика, основні методи лікування відповідно до протоколів.
44. Ускладнення виразкової хвороби, їхні клінічні прояви, невідкладна допомога.
45. Рак шлунку. Етіологія, фактори ризику, клінічне обстеження, діагностика, принципи лікування, профілактика.
46. Ентерит. Етіологія, патогенез, клінічні прояви, обстеження, діагностика, лікування відповідно до протоколів.
47. Виразковий коліт. Етіологія, патогенез, клінічні прояви, обстеження, діагностика, лікування відповідно до протоколів, ускладнення, прогноз.

48. Панкреатит. Причини. Клінічні прояви, обстеження, діагностика, лікування відповідно до протоколів.
49. Гепатит. Етіологія, патогенез, класифікація, основні клінічні синдроми, діагностичні критерії, принципи лікування відповідно до протоколів, диспансерне спостереження.
50. Цироз печінки. Поняття, причини, класифікація, клінічні синдроми, стадії, перебіг. Діагностика, принципи лікування відповідно до протоколів, ускладнення, профілактика.
51. Холецистит. Визначення, причини, класифікація, клінічні прояви, діагностика, принципи лікування відповідно до протоколів, профілактика.
52. Жовчнокам'яна хвороба. Етіологія, патогенез, клінічні прояви печінкової коліки, обстеження, диференціальна діагностика. Діагностичні критерії, диспансерне спостереження, профілактика.
53. Методи діагностики захворювань сечової системи. Гломерулонефрит гострий і хронічний. Етіологія, патогенез, патоморфологічні зміни, клінічні прояви, обстеження, перебіг захворювання. Діагностика, принципи лікування відповідно до протоколів, профілактика, диспансерне спостереження за пацієнтами.
54. Пієлонефрит гострий і хронічний. Етіологія, патогенез, клінічне обстеження, діагностика, принципи лікування відповідно до протоколів, профілактика, диспансерне спостереження за пацієнтами.
55. Нирковокам'яна хвороба. Етіологія, патогенез, клінічне обстеження, діагностичні критерії, принципи лікування відповідно до протоколів. Надання невідкладної допомоги при приступі ниркової коліки. Профілактика захворювання.
56. Ниркова недостатність. Клінічні та параклінічні симптоми, обстеження, стадії. Діагностика, принципи лікування відповідно до протоколів. Види діалізу, трансплантація нирки.
57. Амілоїдоз нирок. Причини, клінічне обстеження, діагностика, лікування відповідно до протоколів, профілактика.
58. Діагностика захворювань органів кровотворення. Анемія. Класифікація, етіологія, патогенез, клінічне обстеження. Диференціальна діагностика гострої та хронічної постгеморагічної анемії. Лікування відповідно до протоколів.

59. Залізодефіцитна анемія. Етіологія, патогенез, клінічні прояви, діагностика, диференціальна діагностика, лікування відповідно до протоколів.
60. Мегалобластна анемія. Етіологія, патогенез, клінічні прояви, діагностичні критерії, диференціальна діагностика, лікування відповідно до протоколів.
61. Гіпо- та апластична анемія. Етіологія, патогенез, клінічне обстеження, діагностичні критерії, диференціальна діагностика, лікування відповідно до протоколів.
62. Гемолітична анемія. Класифікація, етіологія, патогенез, діагностика. Принципи лікування відповідно до протоколів, профілактика.
63. Гемобластози. Класифікація, причини. Гострий лейкоз. Патогенез, патоморфологічні зміни, клінічне обстеження, картина крові, діагностика, принципи лікування відповідно до протоколів.
64. Хронічний мієлолейкоз, сублейкемічний мієлоз, поліцитемія. Патогенез, стадії, клінічне обстеження, картина крові, діагностика, лікування відповідно до протоколів.
65. Хронічний лімфолейкоз. Патогенез, стадії, клінічне обстеження, картина крові, діагностика, лікування відповідно до протоколів.
66. Паранепроліферативні гемобластози (плазмоцитома/мієломна хвороба). Патогенез, стадії, клінічне обстеження, картина крові, диференціальна діагностика, лікування відповідно до протоколів.
67. Лімфогранульоматоз. Патогенез, стадії, клінічне обстеження, картина крові, діагностика, лікування відповідно до протоколів.
68. Геморагічні захворювання. Причини, класифікація, клінічне обстеження, діагностика, принципи лікування тромбоцитопенії, тромбоцитопатії, гемофілії, геморагічного васкуліту, ДВЗ-синдрому відповідно до протоколів.
69. Дифузне токсичне воло. Причини, клінічне обстеження, діагностичні критерії, лікування відповідно до протоколів, прогноз.
70. Мікседема. Причини, клінічне обстеження, принципи лікування, профілактика.

71. Цукровий діабет. Причини, клінічні прояви, діагностичні критерії. Лікування відповідно до протоколів. Ускладнення. Допомога при комах. Дієтотерапія при цукровому діабеті.
72. Ожиріння. Причини, класифікація, симптоми та синдроми, діагностика, принципи лікування відповідно до протоколів.
73. Подагра. Причини, клінічне обстеження, діагностика, принципи лікування відповідно до протоколів, профілактика.
74. Захворювання гіпофізу. Причини, клінічне обстеження, діагностика лікування, профілактика.
75. Захворювання наднирників. Етіологія, клінічні прояви, діагностика, лікування, профілактика.
76. Імунні захворювання. Класифікація, причини, клінічні прояви, діагностика, лікування відповідно до протоколів, профілактика.
77. Пневмоконіоз. Причини, клінічне обстеження, діагностика, лікування відповідно до протоколів, профілактика.

11. Рекомендована література

Базова

- 1 *Серкова В.К., Станіславчук М.А., Монастирський Ю.І.* Факультетська терапія. — Вінниця: Нова книга, 2005.
- 2 *Шегедин М.Б., Шуляр І.А., Подносова Л.М., Дацко Л.П., Шавала О.Т.* Медсестринство у внутрішній медицині. — К.: Медицина, 2009.
- 3 *Яворський О.Г.* Основи внутрішньої медицини. Пропедевтика внутрішніх хвороб. — К.: Здоров'я, 2004.

Допоміжна

- 1 *Демченко О.К.* Медсестринство в терапії. — К.: Здоров'я, 2002.
- 2 *Єпішина А.В.* Пропедевтика внутрішніх хвороб з доглядом за терапевтичними хворими. — Тернопіль: Укрмедкнига, 2001.

4. *Хворостінка В.М., Журавльова Л.В., Мойсеєнко Т.А.* Факультетська терапія. — Харків: Факт, 2002.

12. Інформаційні ресурси

1. Президент України – www.prezident.gov.ua.
2. Верховна Рада України – www.rada.gov.ua.
3. Кабінет Міністрів України – www.kmu.gov.ua.
4. Міністерство охорони здоров'я України – <http://www.moz.gov.ua>.
5. Міністерство інфраструктури України – www.mtu.gov.
6. Державна служба України з надзвичайних ситуацій – www.dsns.gov.ua.
7. Міністерство юстиції України – www.minjust.gov.ua.
8. Державний комітет статистики України – www.ukrstat.gov.ua.
9. Національна бібліотека ім. В.І.Вернадського – www.nbuv.gov.ua.
10. Організація об'єднаних націй – www.un.org/russian/esa/index.html.
11. Міністерство науки і освіти України – www.mon.gov.ua